

Kritik mot Migrationsverket för långsam handläggning av ett ärende om uppehållstillstånd som domstol återförvisat för ny handläggning

---

Bakgrund och anmälan

I juni 2021 avslag Migrationsverket AA:s ansökan om uppehålls- och arbetstillstånd. Beslutet överklagades till migrationsdomstolen, som den 2 september 2021 återförvisade målet till Migrationsverket för vidare handläggning och nytt beslut.

I en anmälan som kom in till JO den 27 december 2022 klagade BB, som var ombud och offentligt biträde för AA, på Migrationsverket och anförde att verket dröjde med att fatta beslut i AA:s ärende efter att domstolen hade återförvisat det. Han kontaktade Migrationsverket vid tre tillfällen och bad verket att boka in en ny utredning och påbörja handläggningen.

Utredning

JO uppmanade Migrationsverket att yttra sig och redogöra för handläggningen efter migrationsdomstolens beslut om återförvisning.

Migrationsverket yttrade sig i mars 2023, efter att ansvarig enhet fått möjlighet att lämna synpunkter.

Av Migrationsverkets redogörelse för handläggningen framgick sammanfattningsvis följande.

I enlighet med Migrationsverkets rutiner fördelades ärendet till den enhet som tidigare handlade det. BB kontaktade Migrationsverket vid flera tillfällen efter att domstolen hade återförvisat ärendet och ställde frågor om den fortsatta handläggningen. Den 27 mars 2022 fick BB meddelande om att en handläggare utsetts. Migrationsverket kallade AA till utredning den 9 januari 2023.

Utredningen genomfördes den 7 februari 2023. I samband med utredningen kommunicerades material med BB, som kom in med ett yttrande i början av mars 2023.

Den ansvariga enheten redovisade bl.a. följande.

[...] Det är oklart varför ärendet inte fördelades till handläggare i samband med att verket fick del av beslutet om återförvisning, vilket är rutin. De teamledare som var ansvariga för att fördela sådana ärenden var under den aktuella perioden föremål för omställning ... och de arbetar inte längre kvar på Migrationsverket. Migrationsverket kan därför inte utröna vad som hänt.

Asylprövningsenhet 3 i Malmö startade sin verksamhet under våren/sommaren 2022 och i samband med detta började handläggare från andra enheter tjänstgöra där. I och med att den nya enheten skapades flyttades 551 ärenden från asylprövningsenhet 2 i Malmö.

Den aktuella handläggaren hade under hösten 2022 begränsade möjligheter att hålla utredningar på grund av graviditet och hon är föräldraledig sedan december 2022. Övriga utredningsärenden som denne haft omfördelades under september 2022 och det är oklart varför detta ärende inte omfördelades i samband med detta.

Enheten ... är medveten om att ärendet hanterats bristfälligt. Medarbetarna på de respektive asylprövningsenheterna kommer att påminnas om vikten av att snabbt handlägga ärenden som återförvisats av domstolen, och att enskilda medarbetare har ett ansvar att uppmärksamma teamledare och enhetschef om arbetsbördan inte tillåter sådan snabb handläggning.

Migrationsverket redovisade följande rutiner.

Vid återförvisning ska domen eller beslutet registreras i något av verkets ärendehandläggningssystem (Skapa, Wilma eller HÖK) beroende på vilket system som ärendet tidigare handlagts i. Vid registrering öppnas grundärendet och en ansvarig enhet måste registreras på ärendet. Ansvarig processförare tar därefter ställning till om avgörandet kan och ska överklagas, varefter en anteckning om ställningstagandet görs.

Assistent på aktuell förvaltningsprocessenhet meddelar därefter aktuell prövningsenhet per e-post att ärendet återförvisats och överlämnas då för handläggning.

Av verkets allmänna rutiner framgår att ärenden som återförvisats ska handläggas skyndsamt.

Migrationsverket redovisade följande bedömning.

Migrationsverket konstaterar att det dröjt dryga sex månader innan ärendet fördelades till handläggare efter domstolens beslut om återförvisning. Därefter dröjde det ytterligare dryga nio månader innan ärendet började handläggas. Enligt verkets rutiner ska återförvisade ärenden handläggas skyndsamt, vilket inte har skett. Migrationsverket beklagar tidsutdräkten.

Det förefaller som att ärendet fallit mellan stolarna dels i anslutning till återförvisningen, då ärendet inte fördelats till handläggare direkt och dels under handläggningen, då handläggare och ansvariga teamledare och enhetschef inte uppmärksammat att ärendehandläggningen inte påbörjats. Orsaken till att ärendet inte har uppmärksammat före fördelningen är svår att utröna då de teamledare som varit ansvariga för ärendet inte längre arbetar kvar på myndigheten. Oaktat orsaken till fördröjningen gör Migrationsverket bedömningen att hanteringen av ärendet efter återförvisningen inte har varit acceptabel och att verket förtjänar kritik för detta.

Migrationsverket har efter Justitieombudsmannens beslut av den 13 februari 2023 i dnr 6423-2022 påbörjat ett arbete med att påminna medarbetare om vikten av att hantera återförvisade ärenden med särskild skyndsamhet och med förtur.

Regionerna har ombetts att sprida beslutet i den operativa organisationen för omhändertagande och Migrationsverkets digitaliserings- och

utvecklingsavdelning har informerats om beslutet för bedömning av behovet av att ytterligare förtydliga rutinen för återförvisade ärenden. Migrationsverket arbetar således pågående med att undvika långa handläggningstider efter återförvisning.

BB yttrade sig över remissvaret och förde fram bl.a. att Migrationsverket meddelade beslut i ärendet den 16 mars 2023.

JO har tagit del av Migrationsverkets rutiner för hantering av återförvisade ärenden från domstol som finns bl.a. i verkets rutinhandbok för besök och bosättning (skapad 2008-05-29 och uppdaterad 2020-02-03).

Bedömning

Enligt 9 § första stycket förvaltningslagen ska ett ärende handläggas så enkelt, snabbt och kostnadseffektivt som möjligt utan att rättssäkerheten eftersätts.

Av 8 kap. 10 § första stycket utlänningsförordningen följer att ett ärende om uppehållstillstånd som skyddsbehövande ska avgöras senast inom sex månader från det att ansökan lämnades in. Om det finns särskilda skäl får tiden förlängas med högst nio månader.

När ett ärende återförvisas från domstol för prövning i sak ska beslutsmyndigheten återuppta handläggningen och ta ställning till den ursprungliga ansökan. Det är därför viktigt att myndigheten handlägger det återförvisade ärendet med särskild skyndsamhet. Ett återförvisat ärende ska behandlas med förtur. (Se bl.a. JO:s beslut den 13 februari 2023, dnr 6423-2022, med där gjorda hänvisningar.)

Migrationsdomstolen återförvisade AA:s ärende till Migrationsverket för vidare handläggning och nytt beslut den 2 september 2021. Det dröjde dock därefter drygt sex månader innan ärendet fördelades till en handläggare och sedan ytterligare drygt nio månader innan AA kallades till en utredning, trots att BB vid flera tillfällen efterfrågade besked om den fortsatta handläggningen av ärendet.

Migrationsverket har inte hittat orsaken till fördröjningen, men har gjort bedömningen att hanteringen av ärendet efter återförvisningen inte varit acceptabel. Jag delar den bedömningen. Migrationsverket borde omgående efter att ärendet kommit åter från domstolen ha återupptagit handläggningen och handlagt det med särskild skyndsamhet. Det är givetvis inte godtagbart att Migrationsverket, i ett ärende som återförvisats från domstol, under 16 månader inte vidtagit några åtgärder för att driva ärendet framåt.

Migrationsverket kritiserar för att handläggningen efter återförvisningen inte varit tillräckligt skyndsam.

Migrationsverkets rutiner för hanteringen av återförvisade ärenden har uppmärksammats i flera av JO:s beslut de senaste åren (se bl.a. ovan nämnda beslut från februari 2023 och där gjorda hänvisningar). De rutindokument som

Migrationsverket har hänvisat till i detta ärende har dock inte uppdaterats i enlighet med vad JO tidigare uttalat. Exempelvis framgår det inte att återförvisade ärenden ska handläggas med särskild skyndsamhet och behandlas med förtur.

Migrationsverket har i sitt yttrande uppgett att verket arbetar med att undvika långa handläggningstider efter återförvisning, bl.a. genom att påminna medarbetare om vikten av att hantera återförvisade ärenden med särskild skyndsamhet och med förtur. Verket har också fört fram att digitaliserings- och utvecklingsavdelningen ska göra en bedömning av behovet av att ytterligare förtydliga rutinen för återförvisade ärenden.

Det är positivt att Migrationsverket vidtar åtgärder för att förhindra att långa handläggningstider uppstår efter återförvisning. Jag vill dock understryka vikten av att Migrationsverkets rutiner är tydliga i detta avseende, för att inte liknande situationer ska uppkomma igen.

Ärendet avslutas.

Lars Lindström

Ärendet har föredragits av rättssakkunniga Rebecka Rynning. Tf. byråchefen Sophia Häggmark Elmér har deltagit i beredningen.